

"GLAS NARODA"

(SLOVENIAN DAILY)

Owned and Published by
Slovenian Publishing Company
(A Corporation)

FRANK SAKSER, President LOUIS BENEDIK, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Address of Above Officers:
33 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno nedeljo in praznikov.

Za celo leto velja list za Ameriko	Za New York za celo leto	\$7.00
in Canada	za pol leta	\$3.50
Za pol leta	Za inozemstvo za celo leto	\$7.00
Za četrt leta	za pol leta	\$3.50

GLAS NARODA

(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Subscription Yearly \$6.00

Advertisements on Agreement.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne prištevajo. Denar naj se blagoviti pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

GLAS NARODA

33 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.

Telephone: Cortlandt 2878

MIROVNA KONFERENCA.

Drugi dan posvetovanja v Genovi je bila organizirana mirovna konferenca z Rusijo.

Ta konferenca se vrši pod imenom komiteja št. 1, obstoječega iz načelnikov kakih trideset delegacij.

Resnično delo pa bo napravljeno v podkomiteju, sestojem iz šestih članov.

Način, kako je ta podkomitej sestavljen, nudi dokaz moralnega napredka v Evropi od Versailles pa do Genove.

Mir z Rusijo je mir na temelju pogodbe in pri teh pogajanjih sede Švedska in Švica, dve nevtralni deželi ter tudi Nemčija kot enakovredne.

Posel podpisavanja na določeni črti je minul, za kar se je treba v glavnem zahvaliti inicijativi Lloyd George-a in Faete, ki sta zmaga kljub vsem protestom Francije in Belgije.

Glavni in neporedni posel komiteja enajstih je uveljaviti trajen mir z Rusijo.

To je bolj temeljno kot vse drugo na konferenci v Genovi.

Ruske zadeve so spojene z vsakim političnim in ekonomskim faktorjem sedanje Evrope, in dokler ne bo imela Rusija definitivnega postavnega statusa v družbi narodov, bo ostalo vse zmečano.

Komitej enajstih bo moral vsled tega določiti pozicijo Rusije.

Ko bo storjeno to, se bo delo razcepilo v več smeri. Prišlo bo do bojev na površini in za hrbtom za bolj ugodne pozicije pri izpajavanju naravnih virov Rusije.

Kakorhitro se bo Rusija vrnila kot postavni član mednarodne družbe, se bo resnični posel voditelj v Genovi zopet vrnil k problemu premirja, armadnega praznika, razoroženja na kopnem.

Bolj in bolj se pojavlja to kot osrčje konstruktivnih uspehov v Genovi.

Vsi drugi komiteji ne morejo storiti dosti več kot ugledati par razorov, zakrpati par lukenj ter dati izraza dobrim nasvetom, dokler bo Evropa še nadalje ostala oboroženo taborišče.

To je v resnici popolnoma jasno. Še bolj jasno pa bo to postalo v nadaljnjem poteku konference, kajti vsak večji problem, tikajoč se valute, proračunov in mejnih ovir je je spojen z obstoječim militarizmom.

Pridite od koderkoli in vpraševali se boste kako bi bilo mogoče Francijo pregovoriti, da privoli v razoroženje Evrope.

Ko se bo javnost vsake posamezne evropske države pričela zavedati tega dejstva, je skoro gotovo, da bo Francija, če bo še nadalje izzivala celo Evropo doživela izkušnje Nemčije pred letom 1914, ko je izzivala celo Evropo.

Francija, zanašajoča se izključno na silo, bo spravila v življenje novo balanco sil.

V takem slučaju pa ne bo našla na svoji strani nobene velike sile in bore malo manjših sil.

Prišel je čas, ko je treba izpregovoriti tudi s Francijo resno besedo, kajti uspehi so jo razvili ter brez dvoma domneva, da so se vedno taki časi kot so bili takrat, ko so se zbrali zavezniki v Parizu ter diktirali Nemčiji nemogoč mir.

Pouk o zdravju po brezžičnem telefonu.

Federalni urad za javno zdravje (U. S. Public Health Service) je nedavno začel s propagando za zdravje po najmodernejšem načinu: Trikrat na teden razpoložljiva iz Washingtona po brezžičnem telefonu (Radio) svoje zdravstvene nasvete daleč naokrog. Vsak torej ob 4.15 more, jo vsi sprejemni aparati brezžičnega telefona v razdalji do 300 milj poslušati predavanje vladnega zdravstvenega urada; v sredo se isto zdravstveno predavanje ponavlja in sledi muzikačen program in predavanje o brezžičnem telefonu. Drugo zdravstveno

predavanje po brezžičnem telefonu se vrši vsak petek ob 9. pop. in to se more poslušati do 1500 milj daleč okrog Washingtona. Ta prvi poskus na svetu uporabe brezžičnega telefona za zdravstveni poduk pokazuje, kako široko polje se odpira v bližnji bodočnosti za uporabo radiofona v svrhu ljudske izobrazbe. Dan gotovo pride, ko bo radiofona postal bistven del vsakega doma kot je danes telefon. Brezžična predavanja zdravstvenega urada so le začetek dalekosežne uporabe brezžičnega telefona v svrhu ljudskega izobraževanja.

Dopisi.

Luciusboro, Pa.

Odkar je žane iz Luciusborske vasi odšel, se še ni nobeden nič oglasil. Mogoče so že ljudje pozabili, da še stoji naš hribeček.

O delavskih razmerah se zasukrat ne morem poročati nič, ker unijski rovi počivajo od 1. aprila naprej, ko smo odložili lopate in krampe. Nekateri so že dan po prej nosili krampe ven. Ko jih je videl superintendent, jim je rekel: "Sedaj še ni čas za nositi. Le nalagajte še danes. Mi potrebujemo premog." Nato se eden obrne proti njemu: "Če ga potrebujete, zakaj se je dozdaj delalo po eden ali dva dni na teden?" Superintendent mu odgovori: "Boste imeli še dosti počitnice." Nato mu delavec odvrne: "Naj le bodo. Do zdaj ste jih vi dajali, sedaj si jih bomo pa sami vzeli. Gotovo jih je bilo dosti v letu 1921, pa smo se vseeno preživeli. Mislim, da se bomo tudi sedaj."

Sedaj že regat raste, pa se bo mo pasli kakor čebele po evetu. Včasih sem slišal: Poglejte pečlarja, že gre na lov na regat! Tukaj na tem hribečku nas ni dosti Slovencev. Ljubeznjiva storklja se skoraj pri vsaki hiši oglasi. Tudi sedaj se je oglašila pri družini Elizabeti in Jožetu Medved in je pustila krepko hčerko. No, vorojenki želimo obilo sreče in zdravja, kakor tudi roditeljem. Naročnik.

White Valley, Pa.

Dne 1. aprila je bilo vstavljen delo v unijskih premogovnih. Ne unijski so pa kar naprej obratovali. Nekateri se sedaj obratujejo v Delmontu rovu, ki je last Pittsburgh Coal Co., smo premogarji prvi vstavlili delo in sicer 5. apr. Potem so sledili drugi, last Keystone Coal Co. in Frisco Mill. Kakor kaže, bodo tudi v Exportu v rovu Westmoreland Coal Co. prenehali O Irwin Gas & Coal Co. No, 9 ni bilo še nič slišati, da bi vstavlili obratovanje. V Slickville in Jamisonu še večina delajo. Se še ne ve, če se bodo tudi ti pridružili stavkarjem.

Rojaki, ali ne veste, da kateri zdaj dela, samemu sebi in drugim škodo dela? Vstavite delo in zmagala mora priti! Druga posebnega zankrat ni. Pozdrav! Naročnik.

Greensburg, Pa.

Ker že več časa ni bilo čitati dopisa iz naše naselbine, sem se namenil nakratko opisati tukajšnje razmere.

Delavske razmere so se dokaj izboljšale, obenem pa skrajno poslabšale. Izboljšale so se onim, ki delajo vsaki dan, nečuteč sedanjega položaja v splošnem ter kot slepi in gluhi zadovoljno in veselo garajo za prikrasane plače. Stotine ton kamena morajo premestiti zastoj, samo da se jim štiriočni gospod pred vdom v premogorov prijazno nasmeje z besedami: "Good morning! How are you?" Ne vidijo ravno pred vdom z vodo napolnjene sesalne cevi in ne ponosnih od družbe najetih postopcev, ki stražijo in spremljajo zaslepljene trpine kot tolpo razbojnikov na delo njih lastne pogube. Kljub temu se ne združijo, da bi pristopili k ogromni skupini zavednih delavcev, katerim se je delavski položaj skrajno oslabil. Stavkarji se zavedajo svojih dolžnosti za izboljšanje delavskega položaja v splošnem in vztrajajo. Večina tukajšnjih premogarjev je že zapustila premogorove in čuti je tudi iz bližnjih naselbin, da kljub sramotni navalom oboroženih postopcev se vse pripravlja, da se pridruži zavedni stranki v bližnji bodočnosti.

Apeliram na vse, ki se še niso odločili za te velepomembni koraki, da se takoj pridružijo, kajti v teku je zadnja prilika rešitve delavcev. Ne dajte se varati, četudi vas pride gospod boss z deputijem v avtomobilu iskati na dem za na delo, kakor se dogaja v tukajšnji bližini in še žalibog med Slovence. Vedite, da to ni v splošno korist, kajti vi boste drago plačali to sramotno vožnjo, ko bo potekla ura, kajti že pregovor pravi: Ura zamujena ne povrne se nobena.

Pozdrav zavednim delavcem! Premogar.

Neffs, Ohio.

Stavka premogarjev je stopnecna. Nikjer se ne gane kolis.

Peter Zgaga

NARODNA BASEN

kmetičevi prošnji, Bogu, hudiču in jugoslovanski valuti.

V deželi Jugoslaviji pobožen, veren rod živi, ki kralju in Bogu je vdan.

Seveda, vsi ne molijo iz mraka v noč, iz zore v dan. Prav čisto si dovoljijo, da črne misli gruntajo, peste in se puntajo.

No, takim vlada da kvartir v kejni in napravi mir.

Pa pravi kmetič neki dan: "Tja v gozd bom šel, tja v temen gozd."

edino v šumi je prostost, jen: duša z Bogom govori, ker v cerkvi ji mogoče ni".

Kmetič zapreži si vozič, pred vozom stopa bel konjič, vse troje prhne v črn gozd.

A sredi temnega gozdu se vstavi kmet in se Bogu takole laskati začne:

"Preljubi Bog, ob vse, ob vse me spravilo je to gorje v dobi kratkih starih let, odkar se je prenovil svet.

V nesrečni demokraciji o, ni tako kot njega dni. Če kmalo boljše mi ne bo, bom svojevoljno to zemljo zapustil, ne glede na to, če bom zavržen in proklet, ko prišel bom na oni svet.

Poslušaj Bog, poslušaj vrag, kaj pravi kmetič siromak. In Bog ne ve, in vrag ne ve, kako naj zbistri mu srce.

A slednjič se odloči Bog, da reši kmeta bo nadlog. Potrka ga po rami: "Hej! Le vzdrami se in v voz poglej! Tam sred voza, tam sred voza je majhna kepiča zlata!"

Ves srečen, zadovoljen kmet je šel hudo bo črno klet: "Aha, že mislil si hudič, da šel ti bom na lim brez prič. Bog sam mi je na strani stal in vse, kar želel sem, mi dal. Sedaj bo praznik in bo mir!"

To reče in požene v dir.

Hudič se je zavalil v mah in tuhtal je, kako bi v strah pripravil žrtve, zmel jo v prah.

Veljave bežnega daru hudič ne more znižati, računov božjih križati, in jo vzeti brez sleda.

Tako premišlja zviti hudič, pa vsaka misel je zanič. Naenkrat konec vseh je stisk, izkoneu plane kakor blisk: "Jo že imam, jo že imam, takole mo po duši dam!"

Ke te besede zgovori, že kmetu v blatu voz tiči, ne gane, ne premakne se, globoko v pot zatakne se.

Proklinjaj, tole gospodar: zastoj je bil, zastoj je vdar. Voz ne premakne se za ped, še nižje je kot pa popred.

Vse rojstna vas mu napomoč prišla je in vso dolgo noč

Pitje proti izkaznici.

Na Češkem je prepovedano dajati mladini alkoholne pijače. Piti jih smejo le oni, ki so dovršili 16. leto starosti. Če dvonogostilničar o pivčevu starosti, mu mora pokazati le-ta izkaznico, da je zadosti star. Na plesnih zabavah se smeta točiti samo pivo in vino. Gostilničarja, ki bi grešil proti temu, se kaznuje z globo do 10,000 kron, oziroma z zaporom do treh mesecev.

Česka vlada je tudi strogo prepovedala kajenje v čakalnicah železniških postaj.

ADVERTISEMENTS.**NAZNANILO.**

Koncem tega meseca se podam na potovanje proti vzhodu in obiskal bom vse rojake, ki so lansko jesen naročili od mene kalifornijsko grozdje, da se osebno spoznajo in domenično glede dočle kupije. V slučaju, da pa še kdo drugi izmed rojakov, ki kupi celo karo grozdja, želi, da ga obiščem, naj mi piše in jaz mu bom poročal, kdaj ga bom obiskal. Moje geslo je bilo in bo, da svoje odjemalce zadovoljno postrežem. Se priporočam vsem.

Walter Predovich,
117 W. Pitkin St., Pueblo, Colo.

Jugoslovanska

Ustanovljena 1. 1898

Katol. Jednota

Inkorporirana 1. 1900

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odbor:

Predsednik: RUDOLF PERDAN, 838 E. 188th St., Cleveland, O.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 106, Pearl Ave., Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH FISLER, Ely, Minn.
Blagajnik: GEO. I. BLOZCH, Ely, Minn.
Blagajnik neplačanih smrtin: JOH N MOVERN, 624 N. 2nd Ave., W. Duluth, Minn.

Vrhovni odbor:

Dr. JOS. V. GRAHEK, 545 E. Ohio St., N. S., Pittsburgh, Pa.

Nadzorni odbor:

MOHOR MLADIĆ, 2808 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

FRANK SKRABEC, 4822 Washington Street, Denver, Colo.

Poradni odbor:

LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.

GREGOR J. PORENTA, 2912 Beacon Ave., Seattle, Wash.

FRANK ZGRICH, 6217 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Zdravstveni odbor:

VALENTIN PIRO, 619 Meadow Ave., Rockdale, Joliet, Ill.

PAULINE ERMENC, 539 — 3rd Street, La Salle, Ill.

JOSIP STEELE, 404 E. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.

ANTON CELARO 706 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotno uradno glasilo: "Glas Naroda".

Vse stvari tikače se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljke naj se pošiljajo na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošiljajo na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in bolniška sprave naj se pošiljajo na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovanom na oblihen pristop. Kdor želi postati član te organizacije, naj se zgleda tajnik: bližnjega društva J. S. K. J. Za ustanovitev novih društev se pa obrne na gl. tajnika. Novo društvo se lahko ustanovi s 8 člani ali članicami.

Iz Slovenije.

Imenovanja v državni službi.

Za provizorne kmetijsko-strokovne uradnike v II. činovnem razredu so imenovani v Celju in Francu Gombaču, višjemu kletarskemu nadzorniku, za okr. glavarstvo v Ljubljani.

Posli pomočnika okr. ekonomista so poverjeni: Francu Virantu, vinarskemu instruktorju v Brežicah, za okrajno glavarstvo v Brežicah; Francu Stambergerju, višjemu, višjemu vinarskemu instruktorju v Smarju pri Jelšah, za okrajno glavarstvo v Konjicah.

Za kmetijskega asistenta v 10. činovnem razredu je imenovan Ivan Kosi ter dodeljen v službo vanje vinarskemu nadzorništvu v Mariboru.

Za provizornega strokovnega učitelja v 10. činovnem razredu na kmetijski šoli na Grmu Simončič.

Nesreča pri delu.

Franc Gorič, postajni delavec na Grosupljem, je pri premikanju vozov tako nesrečno padel, da se je poškodoval po glavi in rebrih.

Dva nova slučaja zastrupljenja.

V ljubljansko javno bolnico sta zopet prišla dva železničarja, ki sta imela znake zastrupljenja, in sicer Franc Penik in Karl Dolenc, oba stanujoča v barakah na Resljevi cesti. Po izpovedi Dolence je rajni Kladnik prinesel v imenovano barako neko pijačo, ki so jo pili vsi tedaj navzoči. Kaka pijača je bila, ni mogoče dognati; zahtevala je 2 smrti žrtvi.

Reko si je zlomil.

Posednik Jakob Možina iz Gornje pri Grosupljem je spodrsnil na zledenih tleh ter si je pri padcu zlomil desno roko.

ZASTAVE

REGALIJE, TROBOJNICE, KAPE, PREKORAMNICE, in vse potrebšine za društva.

VICTOR NAVINSEK 331 GREEVE ST., GARANTIRANO DELO, GONEMAUGH, PA. ZMERNE CENE.

EDINO -- PRAVA -- SLOVENSKA TVRDKA

ŠTEDENJE KOT IZDATEK**Katero pot gre Vaš denar?**

PRORAČUN VAŠIH PREJEMKOV IN IZDATKOV VAM BO POVEDAL TO V NAPREJ!

Prihraniti denar ni tako težavno, ako se ve na kateri način. Izkušnja je dokazala, da postane štedenje čisto lahko in umevno, ako se preračuna načrt za izdajo svojih dohodkov, brez ozira na to kako mali so, ali kako občutni so odbitki na istih.

Ako smo toraj dosegli stališče, pri katerem smatramo naše prihranke kot redno postavko naših izdatkov, s tem da položimo za prihranke določeni znesek na stran tako sigurno in skrbno kakor ga bi dolgovali mesarju namesto samemu sebi — potem je vprašanje rešeno.

DAJTE NAM PRILIKO RAZLOŽITI VAM NAČIN, KI BI BIL NAJBOLJ PRIMEREN VAŠIM POTREBAM.

Glavno zastopstvo
Jadranske Banke**FRANK SAKSER STATE BANK**

82 Cortlandt Street

New York, N. Y.

Genova.

Profesor dr. Gustav Cassel v Stockholmu slavi kot nacionalni ekonom ne samo doma na Švedskem, marveč po vsej Evropi in Lloyd George je njegovo spomenico na brnsljski konferenci četovano citiral. Profesor Cassel se bavi v nastopnem članku s splošni sedanjimi skrajno razdrtimi razmerami v Evropi in piše a genovski konferenci to-le:

Gospodarski in socialni razkroj Evrope hodi v gigantski meri in s strašno gotovostjo dalje svoje pot. Ena ali druga svetla točka, en ali drugi znak katerega zboljšanja, katero se občuti tu in tam, to so površni pojavi in ne pomenijo mnogo, dokler se bo uničevalno delo v globini nadaljevalo v stalnem povčanem obsegu. Svet vidi zelo malo tega procesa. Svet sploh ne vidi, ker ne vidi, v kakši stopnji je on sam odgovoren za usodepolni razvoj dogodkov. Lastno odgovornost odkladajo povsod s sebo. Učeni statistiki iščejo v svojih spisih verjetnost izpremembe v konjunkturi, približno vse tako, kakor da bi se dale posledice stanja, v katerem si ljudje prizadevajo, da bi umili svoje lastne eksistenčne temeljne podlage, razbrati po mehaničnih zakonih. Ako oblastniki govore o odgovornosti, želijo vedno, da bi videli odgovornost za vojno fiksirano predno se razsodba zgodovinske preiskave razreši vprašanje o krivdi. Pa krivda na miru — kdaj se ta ugotovi? In vendar je to neprimerno važna točka, ker je ta krivda in odgovornost sedaj še aktualna, ker se vendar nadaljuje politika pariškega mira in ker se vidi deloma vedno jasneje, da se bo moglo kmalu več uničevanja in razkroja pripisati miru, nego ga je vojna sama povzročila.

Mir, ki je bil naložen Nemčiji, je nesmiseln. Ta mir mora Nemčijo privedi do gospodarskega polumira in s tem povzročiti neizmerno škodo svetovnemu gospodarstvu. To so izrekle odkrito in jasno osebnosti, ki so bile dejansko v položaju, da so mogle podati kako sodbo. Toda zmaga pripravi politika niso hoteli slišati, ker se niso upali prevzeti tuzika, da bi morali to verjeti. Korak za korakom pa je preizkušnja z neizprosno trdnostjo demonstrirala povsem destruktivno vsebino mirovnih pogojev in mirovne politike. Onemu, ki zahteva za dokazne številke, treba pokazati le, kaj pravijo devizni kurzi in statistika o nezaposelnosti z ozirom na vršči se razkroj svetovnega gospodarstva. Ali ta način preizkušnje je bil drag. Da smo napravili ta preizkušnja, nas je stalo nekaj let najhujše depresije, kakršna je kdaj bila, in nikdo še ne ve, kdaj se konča. — Ni še preteklo leto dni, odkar je bil v Londonu diktiran Nemčiji ultimatum v vprašanje vojne odškodnine. To je bilo 10. maja 1921. Dne 13. januarja 1922 se je pokazalo, da je bilo nemogoče izpolniti zahteve in prešlo se je k provizorijalni plačilni modaliteti, po kateri bi imela Nemčija vsakih deset dni plačati 31 milijonov zlatih mark. Komaj sta potekla dva meseca, že se je izjavilo tudi ta načrt. Kratkotrajno je prišel konec plačilne kapacitete Nemčije. Nemčija pa tudi v resnici sama iz sebe ni mogla naštetih odsedanjih plačil. Ta plačila so bila omogočena samo vsled tega, ker se je posrečilo po drugih deželah dobiti še lahkovarne ljudi, ki so kupili aermsko valuto. Ker pa vsak razsoden človek ve, da mora nadaljevanje na tej bazi z gotovostjo privedi do nadaljnjega poslabšanja nemške marke, se more to postopanje označiti samo za nezalostno goljufijo, s katero je bila masna ljudska sleparjenja, da sama sebe razira v srca plačila odškodnine za Nemčijo. Važno je, da ves svet spoznava pravo skupnost, ki sledi iz prodaje nemške marke, ki je bila izsiljena v skladu s plačilnimi zahtev. Vsak pošteni mora občutiti odgovornost, da se ima ta ogromni sleparski posel ustavi, kakorhitro more. Ako se možnost za to zatvori, sprevidi vsakdo, da Nemčija ne more plačati. V stvari sami se nam zdi, da se to pojmovanje sedaj razširja splošno. V Franciji se je vzbudila vnetost za ureditev plačilnih obveznosti Nemčije potjem velikega mednarodnega posojila. Tudi v Nemčiji je nekaj pristaveš slišen načrtov. Ali izven teh dveh dežel gotovo ni nikogar, ki bi verjel v tako posojilo. To posojilo je nemogoče že vsled tega, ker je bil kredit Nemčije že vsled usodepolnih učinkov francoske politike uničen. To ni nikak sumarična sodba, izrečena nepremišljeno. Vsakdo, kdor se potrudil, da to stvarno vprašanje vodilne finančne kroge, dobi takoj to potrdilo. Eventuelni ponudniki posojila cenijo sedaj Nemčijo čisto drugače kakor ob času premirja. Resneje, kakor senu vedno naglašal, da je plačila na moč Nemčije odvisna od načina postopanja z njo in da se ta plačilna moč nikdar ne da nazadnje s številkami, ne z velikimi in ne z malimi. Dokler se ne ve, kako bo to postopanje, se je končno potrdilo.

Misel mednarodnega odškodninskega posojila pa je nemogoča tudi z globokejšega vzroka, ker svet nima sredstev, ki bi se lahko v to osvrhlo abdisponirala. Krivica je mirovna politika. Z gospodarskim uničevanjem, katero je ta politika spravila na svet, so se dohodki narodov reducirali, tako da zadoščaj komaj za kritje življenjskih potrebščin, vsled česar preostaja le malo za tvorbo koeficienta, približno 20 procentov, je bil poprej za zapadni svet normalna. Da sedanja depresija zmanjšuje nacionalne dohodke za teh 20 odstotkov, to gotovo ni pretirana cenitev. Malih prihrankov, ki se izvrše še tultnat, se dotične dežele same polajšajo. Temeljni pogoj za to, da se postavi kapital na razpolago za obnovo Evrope, je obstoj takih gospodarskih odnosov na zemlji, ki sploh omogočajo tvorjenje kapitala na normalni skali. Obistniti, ki še vedno upajo, da bodo mogli nadaljevati politiko v duhu pariškega mira, bi storili povsem prav, ako bi premotili to resnico. Splošni polom, katerega priče smo mi vsi, je povsem naravno nas privedel do misli gospodarske svetovne konference. Sporazum v Washingtonu je podal upanje tudi na sodelovanje v velikih gospodarskih vprašanjih in prišlo je vabilo v Genovo. Prvotno se je mislilo, kakor se nam zdi, na delo za pozitivno obnovo z odkritostnim in praviim sodelovanjem med vsemi narodi. Tako je menda Anglija pojnila stvar in samo za tako konferenco je mogla imeti angleška vlada živahen interes, ki ga je kazala. Ali Francija zahteva "gaizpremeniti", diskusija se mora že vnaprejš navezati na take meje, da se ne izpremeni nobena črta na mirovni politiki Francije. Torej — glavna stvar gojlamo in katastrofa, ki se nam obeta, sta že vnaprejš izključeni iz razgovora. Diskusija bo torej zelo medla.

Oblastni izreki pač lahko okrišijo diskusijo, ne pa nerazrečene notranje skupnosti pojavov. Vsako vprašanje, katero se hoče do vendar spraviti v zvezo z mirovnimi pogoji. Ako pa se hoče tako vprašanje omejiti, se poda vsaj vsaj dokaz, pri kom se nahaja odgovornost za nadaljevanje splošnega uničevalnega delovanja. Anglija je bila vidno pripravljen, da doprinese zelo znatne žrtve da doseže končno enotno skupno delo za pozitivne svrhe. Ali take žrtve bi bile zapravljen in bi ni ne koristile, ako se težkočim ne pogleda na dno. Tako bi znižanje nemških plačilnih obveznosti na tretjino gotovo ne dalo nobenega rezultata, ako bi se z Nemčijo tudi nadalje tako postopalo, da bi njena prava plačilna kapaciteta napram mozemstvu ostala še nadalje nič vredna. Cela vrsta problemov, ki so v zvezi z obnovo svetovnega gospodarstva, je enake vrste: samo rešitev, ki sega na dno, more prinesiti pomoč, kajti samo taka rešitev more vzpostaviti zaupanje in brez zaupanja za bodočnost se svet ne more dvigniti iz močvirja, v katero ga je spravila kratkovidna in nespravljiva politika.

General Kondić oprostjen.

Belgradsko vojno sodišče je oprostilo generala Kondića, ki je bil obtožen, da je v avgustu leta 1914 ob priliki prehoda timoške divizije čez Savo zakrivil propast divizije. Obtožbenice je dokazal, da ni zakrivil katastrofe. Divizija ni bila dovolj pripravljena za izvršitev armijskega povelja.

Razkritja iz svetovne vojne.

Angleški kapitan Peter Wright ki je kot francosko - angleški tolmač prisostvoval skoro vsem sedanjem vrhovnemu antantnega vojaškega sveta v Parizu, je zidal pred kratkim interesantno knjigo "Kak je bil vrhovni vojni svet", v kateri je objavil razna do sedaj še neznana dejstva. O članih vrhovnega sveta piše:

— Foch je bil že postaren mož ko je postal zavezniški generalisim. Njegova elegantna in vitka konjeniška postava je izgubila mnogo gibčnosti. Kljub temu je bil velik ne samo na bojišču, ampak tudi v govorih. Naglo in s sijajnimi dokazi je pobil vedno morebitne nasprotnike. Kompromise je odločno odklanjal. Sicer je bil popolnoma priprost človek in ni imel niti svojega adjutanta. V dvorano je prišel vedno s parirji pod pazduho.

Bliss in Cadorna (ameriški in italijanski zastopnik v vrhovnem svetu v Parizu) sta imela isto usodo. Oba sta bila brez armade. Bliss je še čakal nanjo, Cadorna je izgubil. Sicer je imel Cadorna napram svojim tovarišem to prednost, da je bil edini od vseh vrhovni poveljnik tudi na bojišču, a bil je premagan vojskovodja in Foch mu ni tega nikdar odpustil.

— Branite Piavo! — je zagrmel običajno neusmiljeno nanj, ako je prišel zopet s prošnjami za strojnice, čete, premog itd. — Povem vam, kako bi jo branil jaz. Postavil bi ob obali par mož, in še ti bi bili samo iz lesa.

Angleški vrhovni poveljnik Haigh je delal večkrat velike težave. Bil je ponosna postava, toda izredno majhne inteligence, kar pri starejših konjeniških oficirjih baže ni nič nenavadnega. Dne 14. marca 1911 je odločno odklonil idejo ustanovitve skupnega vrhovnega poveljništva, to da 14 dni nato, ko je bil zaradi nemške ofenzive v stiski, je brzofavno prosil Lloyd Georgea, naj pride takoj v Pariz ter odredi vse potrebno za imenovanje generalisima. Haigh nikdar ni mogel razumeti, da se njegov sistem ni obnesel. Sploh naglašal Wright v svoji knjigi, da je bilo angleško vojaško poveljstvo jako slabo in da se je vmešavalo v stvari, ki ga niso čisto nič brigale.

Zanimivo je, kar piše Wright o veliki nemški pomladanski ofenzivi leta 1918., ki je imela za cilj Amiens. — Tretji dan ofenzive je angleški poveljnik računel že z vsemi možnostmi. Vršile so se priprave, za izpraznitev Pariza. Pozno v noči od sobote na nedeljo je telefoniral francoski ministrski predsednik Clemenceau predsedniku republike, naj bo pripravljen, da pobegne z vlado v Bordeaux. Clemenceau je obenem čisto jasno povedal, da bo nadaljeval boj, če treka tudi še v Pirenejih. Zadnjikrat se je smehljala Nemcem bojnja sreča in Angleži so s'no krvavili. Že prihodnji mesec pa je bil imenovan Foch za generalisima, in z njegovim nastopom in njegovo strategijo se je takoj obrnila sreča na stran entente, dokler ni ležala Nemčija popolnoma na tleh.

Odredbе zvite laške vlade.

Ker so se na Reki pričeli tudi fašisti med seboj pobijati, se je laška vlada odločila in odredila, da odpošlje tržaški armadni zbor zadostno število čet na Reko, da bodo napravile red. Fašisti se najbrž niso ozirali na načrte italijanske vlade in da ga ne polomijo, se je odločila vlada za oborožen nastop.

Stávka v južni Afriki.

Ki se je prelevila v oborožen upor, se je izjavila, potem ko je bilo ubitih pri bojih v Transvalu okoli 8000 delavcev in ujetih nad 10.000. Nekateri ustaški voditelji so izvršili samomor, da jih ne bi zajele angleške čete. Predsednika izvrševalnega odbora delavskih organizacij so aretirali, stvarna škoda znaša 100 milijonov zlatih frankov. Ob teh žalostnih številkah se moramo vprašati, čemu vse to. Menda ni bilo ne nobene stavke, ki bi tekom par dni zahtevala tako grozljiv žrtve. Vprašanje je mogoče rešiti le na en način: Z nasiljem proti večjemu nasilju ne dosežeš ničesar.

Ruski mužik je bil po svoji naravi okrut.

Piše Maksim Gorkij.

Okrutost je nekaj, kar mi je bilo na hlačah proge. Celo to povzročalo bolešč celo svojo operacijo so imenovali "pomernje življenje ter mi obenem stavlja jo uganke. Od kod izvirajo korenine človeške okrutosti? Veliko sem razmišljal o tem, a nisem prišel do nobenega zaključka. Pred nedolгим časom sem čital knjigo, ki je nosila pomemben naslov. — Napredek kot razvoj okrutosti.

Pisatelj, ki je skrbno izdal svoja dejstva, je skušal dokazati da ljudje izza razvoja človeškega napredka majo drug drugega tako telesno kot duševno. To knjigo sem čital z jezo, ker nisem vrjel vanjo in vsled tega sem tudi kmalu pozabil na paradokse, vsebovane v njej. Sedaj, po strašni blaznosti evropske vojne ter krvavih dogodkih revolucije pa se mi vračajo vedno bolj pogosto v spomin paradoksi, katere sem čital v dotični knjigi. Pripomniti pa moram, da ni nikakega razvoja v ruski krutosti. Vse kaže, da se njene oblike ne izpreminjajo.

Kroničar iz pričetka sedemnajstega stoletja proroča, da so v onih dnevih mučili na Ruskem na naslednji način: — Natresli so smodnika v usta žrtev ter ga prižigali. Ženskam so prerežali prsa, potegnili skozi rane vrvi ter jih obesili za te vrvi.

Rus krut v svojem bistvu.

V osemnajstem in devetnajstem stoletju so ungalski iste stvari v ozemljih Dona in Urala, tlačili dinamične patrone v telesa žrtev ter jih nato poglaj v zrak. Mislim, da so Rusi izvanredni prav kot so Angleži izvanredni v svojem smislu za humor. Rusi so izvanredni v tem, da jim je lastna naravna in prirojena krutost, hladnokrvna krutost, ki hoče dognati skrajne meje človeške podpore sile.

V ruski krutosti zapazi človek naravnost peklensko fineso. Nekaj delikatnega in ekskvizitnega je v njej. Te lastnosti ni mogoče pojasniti z besedami kot sta duševna abnormalnost ali sadizem, kajti take besede ponavadi ne pomenjajo ničesar.

Ali je to dediščina alkoholičnega? Ne mislim, da je ruski narod bolj prepojen s strupom alkohola kot pa so drugi evropski narodi, čeprav je mogoče, da upliva strup alkohola bolj globoko na dušo ruskega kmeta, kojega hrana je slabše vrste kot pa v drugih deželah, kjer je bolj raznolika in obilna.

Mogoče je tudi, da je čitanje življenjskih povesti svetih mučnikov, ki predstavljajo najhujšo zabavo ljudi v temnih vseh, ki znajo čitati, uplivala na razvoj te pristne ruske krutosti.

Uživanje pri mučenju.

Če bi slučaj krutosti le kazali perversno razpoloženje, gotovih posameznikov, bi ne mogli tukaj govoriti o njih, ker bi ne predstavljali materiala za duševno ali zgodovinarja. Imam pa v mislih le užitek, katerega imajo cele občine pri mučenju človeških bitij.

V Sibiriji so kmetje izkopali luknje v tla ter potlačili vanje, z glavami navzdol, ujetje rdeče vojske in sicer tako, da so noge, od kolena navzdol gledale iz luknje. Nato so polagoma zasuli luknje z zemljo ter opazovali z velikim užikom krčevite smukne noge nesrečnih žrtev, kajti dognati so hoteli, kateri izmed mučenih ima največ življenjske sile ter se bo zadnji zadržal.

Kozaki v transbajkalskem ozemlju so učili svoje mladiče umetnosti sekanja drva na hrbi svojih jetnikov. V guberniji Tambov so približno komuniste z železniškimi "klamfami" na drevesa, en meter od zemlje in sicer za levo nogo in levo roko ter se pasli nad mukami svojih žrtev.

Pohabljenje častnikov.

Ujete častnike so slekli do nagega in z njih ramen izrezali košce kože v obliki epolet ali namiznih nasitkov in žreblje so zabili na mestih, kjer so se nahajala na uniformi zvezde. Izrezali so jim tudi kožo na mestih, kjer so nosili svoje mečne pasove, ga se dobro zaveda. Ustvaril je čim.

"11" cigarete

Dobro! 10

Kupi te cigarete in prihrani denar.

Francos o Jugoslaviji.

Francos, romanopisec A. Lichtenberger, ki je imel nedavno predavanje na ljubljanski univerzi o francoski rodbini, je spisal o svojem potovanju po Jugoslaviji serijo člankov v pariskem dnevniku La Victoire. Prvi z naslovom: Počitnice v Sloveniji. Je za nas posebno zanimiv in nam kaže, kolikakega pomena je za nas stik z znanjem svetom. Lichtenberger pravi svojim rojakom: — Ako ne veste, kje bi preživeli počitnice, zakaj ne bi šli v Slovenijo? — Pripoveduje jim, kako pomeni se da živeti v Sloveniji s francoskimi franki in kako krasno je na Bledu in na slovenskih planinah, ki so ga naravnost navdušile. K sklepu pravi: — Valutna kriza zadruže naše jugoslovanske prijatelje priti k nam in stopiti z nami v prepričljivo ekonomsko zvezo. Da bi nam pa vsaj pomagala iti k njim na obisk da spoznajo nekateri Francozi krasno deželo, s katero je treba poglobiti odnose.

Naslednji članek govori o stanovanjski krizi v Jugoslaviji. — Kakor povsod, trpi tudi v Jugoslaviji prebivalstvo vsled te krize. Najbolj se je čutil Lichtenberger čeli vrsti železniških vagonov za stanovanja in pripomnil da na ta način reševati stanovanjsko krizo gotovo ne pomaga izboljšati transportno krizo. Nato razlaga Parizanom ljubljanski stanovanjski zakon. S tem, da se je prišlo banke in velepodjetja zidati si lastna poslopja, se je to krizo nekoliko ublažilo. Piše obžaluje, da Pariz nima enakega zakona, ki bi pri tankašnji stanovanjski bedi zelo prav prišel in pohvalno omenja, da se v Belgradu in Zagrebu kakor tudi v Ljubljani, kljub visokim cenam materiala in delavcev prav pridno zida. Končuje z besedami: — Šele kadar se bomo odločili slediti temu vzgledu, bomo lahko predvideli konec sedanjih neprivlačnosti.

Tretji članek naj bi čitali vsi slovenski črnogledi, vsi oni, ki ne vedo drugega, kakor zabavljati, ker so nesposobni za konstruktivno delo. Veseli nas lahko, da ga je spisal Francoz, ki iz svojega daljnjega vidika položaj gotovo bolje prepoja, kakor Slovenec. Številne turbozne pesmi ter na tisoče pregovorov, ki vsebujejo izkušnje njegovega trdega življenja. On ve, da muzik ni bedast, da pa je občina. — Ne boj se vragov, boj se ljudi.

Takih pregovorov bi lahko navedli na tisoče. Muzik jih čuje od svoje mladosti naprej ter ve, da vsebujejo življenjske resnice, dosti dovtipov na račun njega samega ter strogih obsodb ljudi, ki se vmešavajo v njegove zadeve. Mestne ljudi smatra za nepripravne ter popolnoma odveč na tej zemlji, ki je dejansko prepojena z njegovim znojem in njegovim krvjo; na zemlji, katero ljubi na mističen način, v trdni veri, da je zrasel iz nje in da se mu jo je vzelo na piratski način.

Berlinski "Daily Herald".

Te dni je pričel izhajati v Berlinu "Daily Herald" kot informativno glasilo, za Američane, ki utujejo v Evropo. Uredniki lista so Američani.

50-letnico smrti Josipa Mazzinija

so praznovali Italijani kot vse državni praznik. Mazzini je bil eden največjih italijanskih duhov, ki je prebudil celokupni narod za prepored in zedinjenje. Obenem je Mazzini zagovarjal spravo Italijanov z Jugoslavlani.

Odlikovanje.

A. P. Čehov.

Učitelj na vojaškem progimnaziju, kolegijski registrator Ljov Pustjakov, je stanoval poleg svojega prijatelja, poročnika Ledencova. K temu so ga vodili keraki Novega leta jutraj.

"Poslušaj, za kaj gre, Grigorij", je dejal poročniku po običajnem novoletnem voščilu. "Ne nadlegoval bi te, ako bi se ne nahajal v najtežjem položaju. Posodi mi za danes svoj red Sv. Stanislava, dobri človek! Pogledj, danes obredujem pri trgovcu Spičkinu; ta polaga silno važnost na redove in smatra vse ljudi skoro za ničvredne, ako jim ne visi kaj takega za vratom ali v gumbici. Razen tega ima dve hčerki... Saj veš, Nastio in Zino... To ti pravim, ker vem, da si moj prijatelj... Ti me razumeš, moj dragi No tedaj, napravi mi uslugo!"

Vse te besede je izustil Pustjakov le ječaje, zardaje in oziraje se boječe proti vratom. Poročnik je sicer zabavljal, vendar pa mu je izpolnil željo.

Ob dveh popoldne se je odpeljal Pustjakov v droški k Spičkinu. Kožuh je za trenutek odpeljal in se pogledal na prsi. Tam se je bleščalo zlato in lesketal emalj izposojenega reda Sv. Stanislava.

"Čudovito! Takoj ima človek pred seboj večje spoštovanje!" si je mislil učitelj in se nekoliko odkajšal. "Taka mala stvarica, stane kakih pet rubljev, gotovo ne več; a kako pozornost vzbuja!"

Ko je dospel do hiše gospoda Spičkina, je razpet kožuh in počasi plačal vozniaka. Zdelo se mu je, da je voznik pri pogledu na njegove epotele, gumbice in red Sv. Stanislava kar otrpel od strmenja. Samozadovoljno se je odkajšal in stopil v hišo. Dočim si je v predstavi slačil kožuh, je imel priložnost pogledati v dvorano. Tam je že sedelo ob dolgi mizi petnajst oseb in se gostilo. Glasno razgovarjanje in rožljanje naznanjalo orodja je ugarjalo na njegova ušesa.

"Kdo neki je pravkar pozvonil?" je čul gospodarjev glas. "Glej Ljov Nikolajč! Prosim, pristopite! Nekoliko ste se zamudili, a nič ne de. Ravno smo sedli k mizi."

Pustjakov je napol prsi, dvignil glavo in stopil mencej s roke v dvorano. Tu pa se mu je nudil strahovit pogled. Pri mizi poleg Zine je sedel njegov uradni tovariš, učitelj francoščine, Tremblant. Ko bi dal Francozu videti red, bi s tem z gotovostjo povzročil vrsto skrajno neljubih vprašanj, se smrtno osramotil in prišel ob svoje dobro ime...

Pustjakova prva misel je bila, da bi red strgal s prsi ali stekel nazaj; toda red je bil trdno pritrjen in vrnil se ni več mogel. Hitro je zakril red z desnico in se globoko priklonil. Potem se je težko spustil, ne da bi podal komu roko, na stol, ravno nasproti svojem francoskemu tovarišu.

"Vsekakor je pijan!" si je mislil Spičkin, ki je opazil njegov zbegani obraz.

Postavili so pred novodošleca krožnik juhe. Prijel je žlico z leve roke; ko pa se je spomnil, da se v dobri družbi ne spodobi jesti z levico, je izjavil, da je že kosil in da nima več teka.

"Jedel sem že... merci..." je ječal. "Posetil sem svojega strica, protopopa Jelejeva, in on me je tako silil... hm, da... da bi jedel pri njem."

Prav bolešno pozeženje in srčita jeza sta polnila dušo Pustjakova. Juha je izpravevala vabljiv vonj in od dušenega jesetra se je dvigala nad vse slastna soprova. Učitelj je poskušal osvoboditi desno roko in zakriti red z levo, a ta manever se mu je zdel prenevarjen.

"Zapazili bodo... Saj držim roko preko, vseh prsi, kakor da bi se pripravljaj k petju. Moj Bog, da bi bil vendar obed že kaj kmalu pri kraju! Potem bom klesal v restavraciji!"

Ko so prinesli na mizo tretjo

jed, je z enim očesom boječe poskledil proti Francozu. Tremblant je kazal iz neznanega vzroka veliko zadrego, se oziral nanj in tudi nič jedel. Dočim sta gledala drug drugega, sta prihajala še bolj v zadrego in sta povešala oči na prazne krožnike.

"Zapazil je, lopov!" si je mislil Pustjakov. Vidim mu na obrazu, da je zapazil! Pri tem pa je ta pošast spletkar. Jutri me ovadi ravnatelju!"

Spičkin in gostje so se spravili na četrto jed. Jedli so, kakor naravno, tudi peto...

Tedaj se je dvignil gospod visoke rasti, s širokimi kosmatimi namicami in kljukastim nosom. Izgledal je, kakor da zastiska oči; vendar je bila to njegova navadna fiziognomija. Pogladil se je po glavi in nazdravil: "Eh... eh... jaz prosim Vas, da... pijete na zdravje dam, ki sede pri tej mizi!"

Družba ob mizi se je šumno dvignila in prišla za čaše. Glasen hura je zadonel po vsej hiši. Dame so se smehljale in iztezale roke, da bi triale, Pustjakov je vstal in prijel čašo z levico.

Ljov Nikolajč, prosim, podajte to čašo Nastaziji Timofejevni!" se je obrnil proti njemu gospod iz družbe in mu poudaril čašo. "In vztrajajte pri tem, da jo izprazni!"

Sedaj je bil Pustjakov v svoj silni strah primoran, da uporabi tudi desno roko. Red Sv. Stanislava s pomočkanim trakom se je končno pokazal in se plaho ozrl po Francozu. Ta ga je pogledal z osuplimi, vprašujočimi očmi. Njegove ustne so se zvito smehljale in izraz zadrege je polagoma izginil z njegovega obraza.

"Julij Avgustinovič!" je zaklical gospodar Francozu. "Dajte steklenico tjakaj! Tam jo rabijo!"

Tremblant je obotavljajoče iztegnil svojo desnico po steklenici, in kako veselje! Pustjakov je zagledal na njegovih prsih red. In sicer ni bil to navaden red Sv. Stanislava, temveč pravi pravcati red Sv. Anel! Tedaj se je tudi Francoz hotel bahati! Pustjakov se je od veselja zasmejal, sedel na stol ter udobno raztegnil noge in roke... Sedaj mu ni bilo treba skrivati svojega reda!

Gba sta zakrivala isti greh in ne more tedaj nihče drugega ovediti ali osramotiti!

"Ah... ah... ah... hrm!" se je začudil Spičkin, ko je zagledal red na prsih Pustjakova.

"Da", je dejal Pustjakov Francozu. "Zares je čudno, Julij Avgustinovič! Kako malo jih je predlagal naš zavod pred prazniki v odlikovanje! Koliko osebja inamno in vendar sva bila odlikovani v Vi in jaz! Res ču... do... vi... to!"

Tremblant mu je zadovoljno priklimal z glavo in pokazal levo stran svoje suknje, kjer se je blestel red sv. Anel tretjega razreda.

Po obedu je šel Pustjakov po vseh sobah in kazal damam svoj red. Sedaj mu je bilo pri srečanju lahko in prosto, da si je občutil, kako mu kruli po želodcu.

Zavisito je gledal proti Tremblantu, ki se je s Spičkinom razgovarjal o redovih, in si je mislil: "Ako bi bil vedel, da bo možakar tako sleparil, bi si bil obešal red Sv. Vladimirja. Kdo pa je mogel to slutiti!"

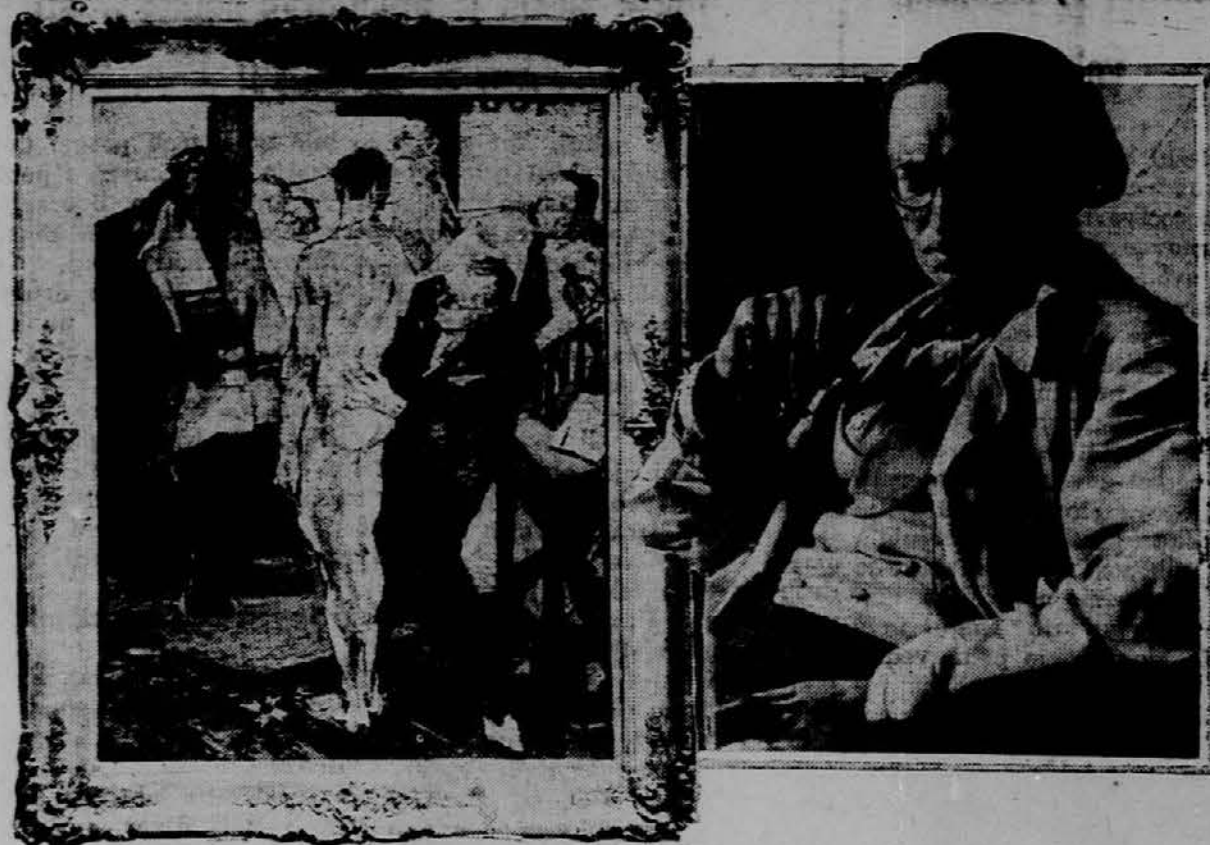
To je bila edina misel, ki ga je mučila Drugača pa se je čutil popolnoma srečnega.

Proti revolucionarjem v Španiji.

Kakor poročajo listi, je bila te dni v Lisaboni odkrita velika revolucionarna zarota. Nad 100 oseb je bilo aretiranih, več političnih sindikalnih organizacij pa razpuščenih.

Novo ime za Rusijo?

Angleški list "The Daily News" poroča iz Moskve preko Varšave, da namerava sovjetska vlada dati Rusiji nov naziv in sleer: "Evrazija".

ZANIMIVA SLIKA IN SLIKAR.

V Carnegie Institutu v Pittsburgu je razstavljen slika angleškega umetnika Alfreda Wolmar-ka, ki je povzročila povsod izvanredno veliko senzacijo. Slika nam kaže prizor z vojaškega nabora in ima naslov: "Ali sem sposoben?" Slika je dobila še povsod, kjer je bila razstavljena, prvo nagrado.

Strah pred Turčijo.

Ob priliki prihoda delegata angorske vlade Jusui Kemal bega v Pariz se slišijo razni zanimivi glasovi. Ker gre za ureditvev orientalskega vprašanja v celoti, imajo zapadne velesile pred seboj ravno tako važno vprašanje kakor je rusko. Nekateri francoski listi svarijo pred prevelikimi koncesijami Turčiji in navajajo podatke, ki dajo misliti. Upliv Angore se ne čuti samo v Indiji, Afganistanu, Perziji, Arabiji, ampak tudi v Afriki. Pravkar imajo Italijani v Misurati v Tripolisu opraviti z muslimanskimi ustaši. Nemiri so izbruhnili v Tunisu (kar francoski listi povedo šele zdaj), po Algeniji živahno delujejo emisariji Kemal bega poseben nevarno pa bi utegnulo to gibanje postati v kratkem v Maroku, kjer so že Španci na strahovit način občutili efekte muslimanskega neodvisnega gibanja. V Egiptu so Angleži pred Zaglul pašo kapitulirali. Posebno previdni pa morajo biti Francozi — tako beremo v njihovih časopisih — glede na finančne namere Kemal bega, ki posnema Lenina, da s pomočjo evropskega kapitala vzpostavi turško gospodarstvo, ne sliši pa rad o eksploatacijah, kakor si jih zamislja bankirji entente. Listi strašijo čitatelje s tem, da bi Turčija, ako jo vzpostavijo, začela preganjati drugovence in da bi Orient padel v staro barbarstvo.

Požigalec.

FRANCOSKI DETEKTIVSKI ROMAN.

Special Emile Gaboriau.

Za "Glas Naroda" prevel G. P.

87

(Nadaljevanje.)

— Nasvet ki vam ga dajem, moj dragi klient, je v mojih očeh najboljši. To je nasvet, katerega bi dal svojemu lastnemu bratu. Žalibog pa ne morem reči, da je moj nasvet v vsakem slučaju edino zveličaven. Vi se morate odločiti sami. V vsakem slučaju vam bom še vedno na razpolago.

Zak ni ničesar odgovoril. Ostal je nepremičen, kot soba, zatopljen v svoje misli. Kaj naj stori? Ali naj sledi prvemu nagonu, potisne zaginjalo na stran ter razvedene resnico? To bi bila sicer slaba politika, a pomenjala bi velik triumf, če bi zmagal.

Ali naj na drugi strani sprime nazore svojega zagovornika ter se posluži izgovorov in zavijanj? To je bila gotovo boljše pot k uspehu, a tak uspeh bi gotovo ne pomenjal dejanske zmage.

Zak je bil v strašni negotovosti. To je čutil povsem jasno. Sklep, do katerega je moral priti sedaj, je moral odločiti tudi njegovo bodočo usodo. Nacrtal je dvigniti glavo ter rekel:

— Kaj je vaš nasvet, gospod Magloar.

Odlični odvetnik je dvignil glavo, nekoliko ježno ter rekel s suhoparnim glasom:

— Imel sem šest predložitih vaših materijev, kar vam je moj mladi tovariš ravno povedal. Gospod Folgat ima le eno napako, — preveč previden je. Zdravniki ne sme vprašati svojega pacienta, kaj misli o zdravilih. Mogoče je, da ne bodo naši recepti uspešni. Če pa jih ne boste upoštevali, ste zagotovo izgubljeni.

Zak se je nekoliko obotavljal. Ti recepti, kot jih je imenoval Magloar, so se gubili njegovemu kavalirskemu in odkritemu značaju.

— Ali bi se izplačalo dobiti opreščenje na temelju izgovorov? — je zamrmral. — Ali bi bil v resnici očistjen vsled takega postopanja? Ali bi ne bilo celo moje naslednje življenje omadeževano vsled sumenja? Jaz nočem da bi prišel iz cele obravnave le slučajno čist. Jaz nočem, da bi se izognil kazni le vsled slučaja.

— To bi bilo še vedno boljše kot pa iti na galere, — je rekel gospod Magloar brutalno.

Beseda "galere" je spravila Zaka pokonec. Vstal je, prišel hoditi po celici gorindol, se končno ustavil pred svojim zagovornikom ter rekel:

— Svojo usodo polagam v vaše roke, gospoda. Povejte mi, kaj naj storim.

Za je imel to dobro lastnost, da se je dosledno držal sklepa, katerega je enkrat storil. Ves pomirjen je sedel ter rekel z otožnim tusevom:

— Čujmo torej kajni načrt.

Ta načrt je bil že več kot en mesec velika misel, s katero se je pešal gospod Folgat. Poslušal se je vse svoje inteligence in znanja ter se dejanski zavezoval v slučaj kot še nikdar prej v nobeno zadevo, s katero je imel opravka. Poznal je dobro taktike kazenskega zasledovanja ter močne in slabe strani pravičnosti, celo mogoče boljše kot Galpin.

— Lotili se bomo eete zadeve, — je rekel, — kot da bi sploh ne obstajala oseba, imenovana grofica Klodijez in ne vemo ničesar o njej. Ničesar ne bomo rekli o sestanku v Valpinsonu ali o sežganih ljubavnih pismih.

— To je uravnanje.

— Vsled tega moramo gledati na to, da najdemo primeren vzrok za vašo odsotnost usodepolnega večera. Če bi mogli navesti primer, vrjeto izgovor, bi vam lahko skoro zanjeli uspeh. Ni nam treba povdarjati še posebej, da se bo krog te točke zvala cela zadeva.

Ni izgledalo kot da bi bil Zak popolnoma prepričan. Rekel je namreč:

— Ali se vama zdi kaj takega mogoče?

— Žalibog si nisva popolnoma svest svoje stvari. To pa radi tega, ker ima gospod Galpin močno orožje v svojih rokah.

— Priznati moram, — je rekel Zak — Ne morem uvideti...

— Ali ste poznali na pismo, katero ste pisali gospodini Dioniziji na večer požara v Valpinsonu? — se je eglasil Magloar.

Zak se je ozrl najprvo v enega in nato v drugega svojega zagovornika.

— Kaj, — je rekel, — ono pismo?

— To nas meti, moj dragi klient, — je rekel Folgat. — Ali se ne spomnite onega obvestila? V pismu te povedali svoji zaročenki, da ne morete priti zvečer na običajni sestanek, ker vas zadržuje neka skrajno važna zadeva. Iz tega je povsem jasno razvidno, da ste vnaprej namravali korak, po treznem in dolgem premisleku. V čem je obstajal ta korak? Državno pravičnost bo reklo: Unor grofa Klodijez, — Kaj naj pa rečemo mi?

— Oprostite mi, Gospodina Dionizija vendar ni izročila dočignega pisma oblasti?

— Ne, a državno pravičnost se zadržava dejanskega obstoja tega pisma. Gospoda Sandore in Seneca sta govorila o tem pismu v namenu, da pojasnita vašo odsotnost ter sta tudi omenila, kakšna je bila vsebina tega pisma. Tudi Galpinu je znano vse to, kajti vsi sami ste mu priznali.

Mladi odvetnik je prišel brskati med svojimi papirji. Našel je kmalu, kar je iskal.

— Vidite, — je rekel, — pri tretjem zaslišanju se je glasilo na naslednji način:

— Vprašanje: — Vi ste se hoteli v kratkem poročiti z gospodino Dionizijo de Sandore?

— Odgovor: — Da.

— Vprašanje: — Če dalj časa ste imeli navado preživeti večere v njeni družbi?

— Odgovor: — Da.

— Vprašanje: — Z izjemo onega večera, ko je bil izvršen zločin?

— Odgovor: — Nesrečen slučaj je hotel tako.

Vprašanje: — Potem se je morala vaša zaročenka čuditi vaši odsotnosti?

— Odgovor: — Ne, obvestil sem jo tem.

— Ali vidite, Zak, — je vzkliknil Magloar, — Ali spoznate, kako previden je bil Galpin? On ni šel naprej s svojimi vprašanji, ker ni hotel vzbuditi šuma. Geiganil vas je, da ste priznali in to mu popolnoma za lastuje.

Med tem časom pa je našel Folgat nadaljnjo listino.

— Pri šestm zaslišanju, — je nadaljeval, — se je razvila stvar na naslednji način:

Vprašanje: — Vi ste zapustili svojo hišo s puško na ramenih in brez vsakega posebnega cilja?

— Odgovor: — To hočem pojasniti, ko se bom posvetoval s svojim zagovornikom.

Vprašanje: — Ni se vam treba posvetovali, če hočete govoriti resnico.

— Odgovor: — Ne bom izpremenil svojega sklepa.

Vprašanje: — Potem mi nečete povedati, kje ste bili med osmo uro zvečer ter polnočjo?

— Odgovor: — Na to vprašanje bom odgovoril ob istem času kot na prejšnje.

Vprašanje: — Imeti ste morali tehtne razloge, da niste prišli k gospodini Dioniziji, kot ponavadi?

— Odgovor: — Pisal sem ji, da ni treba čakati name.

— Vidite, — je rekel Magloar, — Galpin je prebrisan človek.

— Končno pa je tukaj odstavek iz vašega zadnjega zaslišanja, — je nadaljeval Folgat:

Vprašanje: — Kadar ste hoteli koga poslati v Sovter, katerega človeka ste se poravnali poslužiti za ta opravak?

— Odgovor: — Sma čelga mojih najemalcev, Mihaela.

(Dalje prihodnjé.)

Ameriški udarec.

Zedinjene države so sicer dolgo časa kolebale med obljubovanjem in otrekanjem svoje udeležbe na konferenci v Genovi, vendar je v Evropi prevladovalo mnenje, da pride končno iz Washingtona pritrilno poročilo. To se je pričakovalo zlasti po boulognskem sestanku, ko sta si Lloyd George in Poincare segla v roke ter se je Evropa udala misli, da je odslej pot v Genovo odprta in se ni bati z nikake strani več resnišnih ovir. Pa kar namah se je prišel na Angleskem boj proti Lloyd Georgeu in govorilo se je že skoraj z gotovostjo o njegovem odstopu. Odpušlo je to, sledil je ameriški udarec. Hughes je povedal, da Zedinjene države ne pošljejo svojih zastopnikov v Genovo. Američani so pregledali program za konferenco in se prepričali, da je bolj političnega nego gospodarskega značaja. Ameriško ljudstvo je sicer pripravljeno pomagati pri vzpostavitvi gospodarskega življenja v Evropi, toda tega mnenja je, da se ne sme zapletati v evropska politična vprašanja. Ameriška nota se ozira še posebej na Rusijo, izvajajoč, da se obnova Rusije ne more realizirati poprej, dokler ne izhajajo oni, ki so v glavnem odgovorni za sedanjí gospodarski nered v Rusiji, primernih odredb. V interesu ruskega naroda kakor tudi vseh drugih narodov je, da se viri ruskega narodnega bogastva obvarujejo pred kakršnihkoli privilegiranim izkoriščevanjem. Amerika se v zaključku svoje note postavlja visoko nad Evropo in meni, da genov. konferenca lahko izvrši načrte, pripravljajoče pot za morebitne razgovore o ureditvi temeljnega gospodarskega in finančnega vprašanja, katero treba naglo rešiti.

Ameriški udarec je silen. On me v zato močan. Francozi pravijo, kako bi sploh mogoče izdelati načrt za gospodarsko restavracijo Evrope, ker spada vanj likvidacija mednarodnih dolgov, potem mednarodnega dogovora, do katerega ima ključ Amerika v svojih rokah.